

การพัฒนาคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
DEVELOPMENT OF CURRICURUM MANAGEMENT ACTIVITIES DATABANK
FOR BASIC EDUCATION OF THE EDUCATIONAL AREA OFFICE

องอาจ วิชัยสุชาติ
ONGARD WICHAISUCHAT
สิรินาถ จงกลกลาง
SIRINAT JONGKONKLANG
นัตยา ปิลันธนานนท์
NATAYA PILANDANANON
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY
จังหวัดนครราชสีมา
NAKHON RATCHASIMA

รับบทความ : 30 มกราคม 2563 /ปรับแก้ไข : 2 มีนาคม 2563 /ตอบรับบทความ : 6 มีนาคม 2563
Received : 30 January 2020 /Revised : 2 March 2020 /Accepted : 6 March 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใน 3 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่เลือกแบบเจาะจงจากเว็บไซต์ของประเทศสหรัฐอเมริกา 4 รัฐ และประเทศแคนาดา 1 รัฐ แล้วสร้างตารางบันทึกและรวบรวมข้อมูลได้ 9 คลังกิจกรรม นำมาสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ และร่างคลังกิจกรรม 2) ประเมินความเหมาะสม โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในกระทรวงศึกษาธิการ 4 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 6 คน และสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง 2 คน รวม 12 คน สร้างแบบประเมินความเหมาะสม แบบเลือกตอบ ได้แก่ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เป็นไปได้ และเป็นไปไม่ได้ กรณีไม่เห็นด้วยและเป็นไปไม่ได้ให้แสดงเหตุผล ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการเรียบร้อยแล้ว เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ และข้อความแบบปลายเปิดด้วยการจัดหมวดหมู่ของเหตุผลร่วมกับการวิเคราะห์ความหมาย และ 3) ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะและจัดทำคลังกิจกรรมฉบับสมบูรณ์

ผลการศึกษาความคิดเห็น พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 75.00 และผลการพัฒนาคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉบับสมบูรณ์ที่มีความสอดคล้องกับบริบทประเทศไทย ตามราชกิจจานุเบกษา การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 พบว่า ได้จำนวนทั้งสิ้น 6 คลังกิจกรรม 58 กิจกรรมย่อย

คำสำคัญ : การออกแบบกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา, การจัดการศึกษาตามมาตรฐาน, คลังกิจกรรม

ABSTRACT

This research aimed to develop curriculum management activities databank for basic education of the educational area in 3 steps; 1) Data preparation by analyzing the selected data from the website of 4 states of the United States America, and 1 state of Canada, then create a table to record and collect data from 9 activities databank to synthesize comparative data and draft the treasury activities, 2) Assessment of the appropriateness by selecting 4 target groups who are practitioners in the ministry of education, educational service area offices, and 2 related institutions, in total of 12 people. a suitability assessment form of agree, disagree, possible and impossible choices was created. In case of disagreement and impossible choice, give reasons which has already been approved by the board. Data collection and data analysis by using basic statistics such as frequency and percentage values and open-ended text with the classification of reasoning together with the meaning analysis is conducted, and 3) Improving of the recommendations is used to complete the activities.

The results can be found through the overall is appropriately 75.00% and the result of the development of activity databanks for managing basic education curriculum of the educational service area office, the completed version that is consistent with Thai context according to the government division within the educational service area office 2017, found that there are a total of 6 activity databanks, 58 sub-activities.

Keywords : Design of curriculum management activities for basic education, The educational area office, Standards-based education, Activities databank

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นก้าวแรกของการวางรากฐานสำคัญที่จะสร้างพัฒนาการและการเจริญเติบโตของมนุษย์ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาท หน้าที่รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษา โดยมีความคาดหวังว่าจะเป็นหน่วยงานที่มีการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีปัญญา มีทักษะชีวิตสามารถปรับตัว อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นประชากรที่มีคุณภาพ และสร้างสรรค์พัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญรุ่งเรือง (The Basic Education Commission Office, 2007, p. 6) ซึ่งนับตั้งแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้เน้นความสำคัญต่อการบริหารจัดการหลักสูตรอิงมาตรฐาน ที่ใช้มาตรฐานเป็นเป้าหมายที่ยึดหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา เป็นการเริ่มต้นที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาตามบริบทประเทศไทย ที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นให้ความสำคัญกับให้สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาใช้ (The Secretariat of the Council of Education, 2009, pp. 16-17) โดยกระบวนการใช้หลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาผ่านหน่วยงานภายใต้การบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีอิสระสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้หน่วยงานในสังกัดมีความตระหนัก มีความร่วมมือในการขับเคลื่อนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะการนำนโยบายสู่การปฏิบัติจากระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปยังหน่วยงานระดับล่าง มีการกำหนดแนวดำเนินการไว้กว้าง ๆ

ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ มีอิสระ สามารถออกแบบกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีสอดคล้องกับความเป็นบริบทของท้องถิ่น มีการประสานความร่วมมือจากท้องถิ่นมาช่วยส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตรให้เกิดคุณภาพ เกิดความคล่องตัว ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสามารถสร้างรากฐาน และความเข้มแข็งมาจากสังคมและชุมชน แต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีเป้าหมายเดียวกัน คือ สอดคล้องกับมาตรฐานของประเทศ มีการบริหารจัดการตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่แท้จริง (Sirirangsri, 2011, pp. 10-16; The Secretariat of the Council of Education, 2012, pp. 14-18) ภายหลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และระเบียบบริหารราชการในกระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education, 2010, pp. 1-26; Ministry of Education, 2017, pp. 1-12) ได้แบ่งหน่วยงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 225 แห่ง พบว่ากิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกระจายอำนาจทางการศึกษามากขึ้น มีการประกาศใช้หลักสูตรถึง 2 ฉบับ ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และพุทธศักราช 2551 ถือเป็น การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ในวงการศึกษ แต่ก็ยังค้นพบว่า การดำเนินการของสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย หลักการที่ใช้มาตรฐานเป็นเป้าหมายการดำเนินการกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในสังกัด ด้วยเหตุผลที่สำนักต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแบบให้ตั้งรับในลักษณะเดิม ๆ ยังมีความซ้ำซ้อนเรื่อยมา เมื่อพิจารณา ในประเด็นความเข้มแข็งของการจัดการศึกษาที่ต้นสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการยับยั้งและปรับทิศทาง ตามการสั่งการให้ปฏิบัติจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตลอดเวลา การปฏิบัติการต้องขับเคลื่อน ตามซึ่งถือว่าเป็นนโยบายต้องปฏิบัติ ซึ่งมีผลกระทบต่อ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติที่ยืดหยุ่นตามบริบท ของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

หากการนำนโยบายสู่การปฏิบัติไม่มีช่องว่างการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามบริบทประเทศไทย ที่กล่าวถึงข้างต้นการดำเนินการควรเป็นไปตามหลักการของการกระจายอำนาจ ตามแนวคิดการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้มาตรฐานเป็นเป้าหมาย (Pilanathanond et al., 1999, p. 10; Office of Academic Affairs and Educational Standards, 2011, pp. 17-18) และควรสอดคล้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาชั้นนำของโลกที่จัดการศึกษา ที่ใช้มาตรฐานเป็นเป้าหมายเช่นเดียวกับประเทศไทย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย พบว่า รัฐมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างแท้จริง มีการออกแบบ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เน้นความร่วมมือ ของท้องถิ่นที่มีเป้าหมายเดียวกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความหลากหลายในการออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอน มีความเป็นอิสระร่วมกำหนดแนวทางบริหารจัดการหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบท ของแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และแต่ละสถานศึกษา รัฐหรือส่วนกลาง มีนโยบายแบบกว้าง ๆ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความยืดหยุ่นการดำเนินการได้มาก (Texas Education Agency, 2017, online; Ministry of Education New Zealand, 2017, online; England Department for Education, 2017, online) ซึ่งถือว่าเป็นอีกจุดเน้นที่ต่างประเทศให้ความสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้นำนโยบายสู่การปฏิบัติได้ อย่างสมบูรณ์

ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่นำเสนอแสดงถึงการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของประเทศไทย ที่จัดการศึกษาอิงมาตรฐาน ที่ใช้มาตรฐานเป็นเป้าหมายเดียวกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของต่างประเทศ มีหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาเดียวกัน แต่ระดับปฏิบัติการมีการยืดหยุ่นการบริหารจัดการ และช่องว่างการดำเนินการต่างกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อระยะเวลาของการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างต่อเนื่อง (Samkosek & Others, 2010, pp. 28-32; Chiangkun, 2016, pp. 20-23; The Secretariat of the Council of Education, 2011, pp. 52-54) ผู้วิจัยมีความสนใจว่า หากได้ทำการศึกษาค้นคว้า และสังเคราะห์กิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากต่างประเทศ ที่มีกรกระจายการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานชัดเจน จะเป็นแนวทางสำคัญนำมาศึกษา และพัฒนาการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย โดยจะศึกษาจากกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรของรัฐ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศที่จัดการศึกษาตามมาตรฐาน ที่มีกรกระจายอำนาจทางการศึกษาในลักษณะที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย โดยคาดหวังว่าจะเป็นแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นำไปใช้บริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาให้บรรลุสมเจตนารมณ์ของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาลัทธิกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

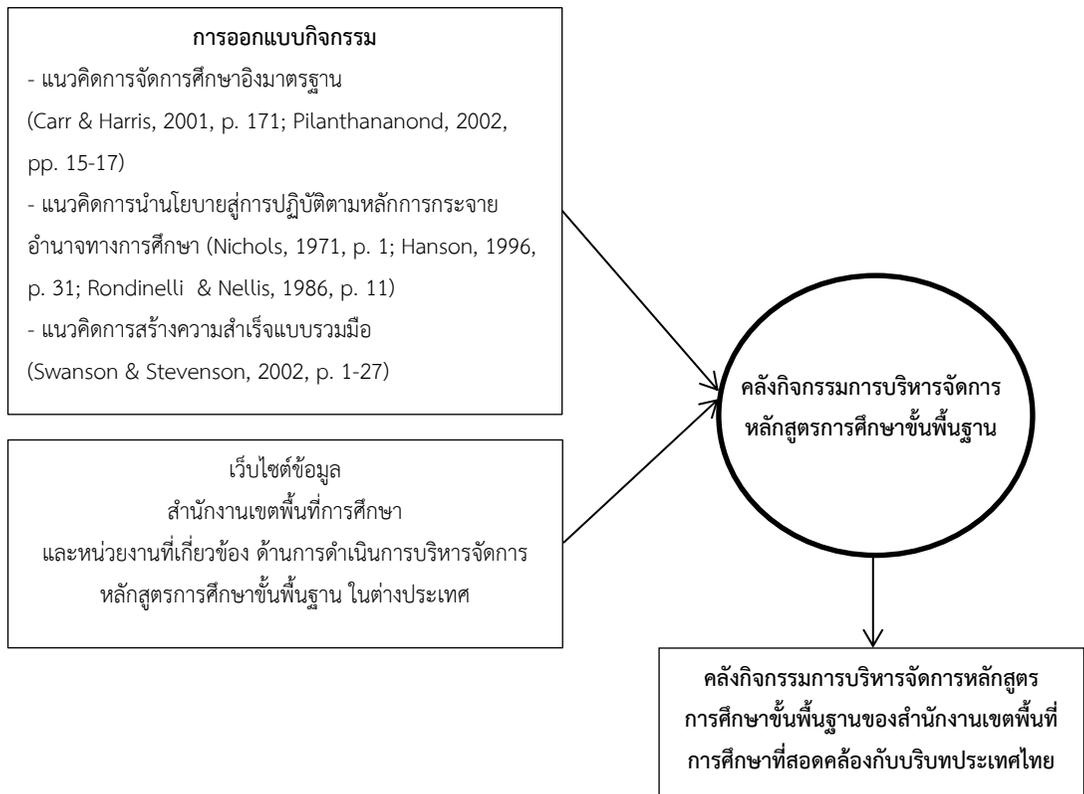
ประโยชน์การวิจัย

1. ได้พัฒนาลัทธิกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย
2. สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำไปใช้บริหารจัดการหลักสูตรได้ในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องพัฒนาลัทธิกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความสำคัญของการจัดการศึกษาอิงมาตรฐาน การบริหารจัดการศึกษาอิงมาตรฐานที่กล่าวถึงได้ยึดแนวการจัดการจัดการศึกษาอิงมาตรฐานของ Carr and Harris (2001, p. 171) และ Pihanthanond (2002, pp. 15-17) การออกแบบกิจกรรมเพื่อนำสู่การปฏิบัติที่ตอบสนองเป้าหมายการจัดการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดการนำนโยบายสู่ปฏิบัติตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาของ Nichols (1971, p. 1), Hanson (1996, p. 31) Rondinelli and Nellis (1986, p. 11) ซึ่งมีการเชื่อมโยงหลักสูตรสู่การปฏิบัติ การนำนโยบายการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาของแต่ละท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่ใช้หลักสูตรอิงมาตรฐาน ใช้มาตรฐานเป็นเป้าหมายที่มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหลักสูตร ร่วมมือกันพัฒนาให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายมาตรฐาน ซึ่งถือเป็นปัจจัยนำสู่ความสำเร็จ อ้างอิงตามแนวคิดของ Swanson and Stevenson (2002, p. 1-27) จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี คือ การจัดการศึกษาอิงมาตรฐานที่มีทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือตลอดแนว ทั้งหมดนำสู่การศึกษาจากแหล่งข้อมูลทางเว็บไซต์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ของประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศแคนาดา รวมถึงเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นปัจจัยสำคัญ ในศึกษา วิเคราะห์และพัฒนากิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย กำหนดกรอบการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาคลังกิจกรรมกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการวิจัยใน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การดำเนินการสังเคราะห์กิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมการ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ (Website) แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญด้านการจัดการหลักสูตรการศึกษาอิงมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดเกณฑ์การเลือกโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ทำการสุ่มตัวแทนรัฐใน 4 ภาค ๆ ละ 1 รัฐ จากนั้นสุ่มตัวแทนเขตพื้นที่จากมลรัฐ ๆ ละ 1 เขตพื้นที่ ประกอบด้วย Illinois คือเขต Chicago, Massachusetts คือเขต Cambridge, California คือเขต Los Angeles และ Florida คือเขต Miami และประเทศแคนาดา ได้แก่ Saskatchewan คือเขตพื้นที่ Saskaton และสร้างแบบบันทึกข้อมูลที่มีลักษณะเป็นแบบตารางเพื่อใช้รวบรวมข้อมูล โดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้ว

ระยะที่ 2 การสังเคราะห์ข้อมูลใน 9 คลังกิจกรรม โดยพิจารณาความสอดคล้อง ทำการเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างภายใต้แต่ละคลังกิจกรรม กรณีบางกิจกรรมที่เป็นความต่าง ผู้วิจัยจะย้อนกลับไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นจริงที่สุด แล้วทำการหลอมรวมกิจกรรมภายใต้ 9 คลังกิจกรรม ใน 2 ขั้นตอน ดังนี้คือ 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบด้วยการทำตารางเปรียบเทียบ และ 2) ร่างคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามแนวคิดและทฤษฎีที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดในการวิจัย (ภาพที่ 1) เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแก้ไขเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทการจัดการศึกษาที่ใช้มาตรฐานเป็นเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกกลุ่มหมายซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

1.1 ผู้ปฏิบัติงานในกระทรวงศึกษาธิการที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร 1 คน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา 1 คน และหน่วยงานการศึกษาอื่นที่ดำรงตำแหน่งนักบริหารการศึกษาหรือนักวิชาการศึกษา จำนวน 2 คน รวม 4 คน

1.2 ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของศึกษาธิการภาคซึ่งมีความพร้อมเป็นศูนย์ประสานงานในกลุ่มจังหวัดที่มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสังกัดอยู่โดยพิจารณาจากจังหวัดที่มีผลการทดสอบ O-NET สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ปีการศึกษา 2560 ได้แก่ ผู้อำนวยการ 1 คน ผู้แทนศึกษาธิการจังหวัด 2 คน และศึกษานิเทศก์ 4 คน รวม 6 คน

1.3 ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบหรือดีเด่นที่เคยได้รับรางวัลจากการบริหารสถานศึกษา ช่วงระหว่างปีการศึกษา 2559-2560 จำนวน 2 คน

2. สร้างแบบประเมินความเหมาะสม แบบกึ่งปลายเปิด แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มเป้าหมาย มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของ (ร่าง) การพัฒนาคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีลักษณะให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือก ได้แก่ เห็นด้วยไม่เห็นด้วย เป็นไปได้ และเป็นไปไม่ได้ และคำถามปลายเปิดในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เห็นด้วย ให้แสดงเหตุผลประกอบพร้อมข้อเสนอแนะ

3. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญทางไปรษณีย์และเดินทางไปส่งด้วยตัวเอง และได้รับกลับคืนมาครบทุกคน

4. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามแบบปลายเปิด ด้วยการจัดหมวดหมู่ของเหตุผล ด้วยการวิเคราะห์ความหมาย (Meaning) ตามวิธีของ Lofland (1984, pp. 14-15) กรณีตอบ “ไม่เห็นด้วย คิดว่าเป็นไปไม่ได้” พร้อมเหตุผลและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยจะนำมาสังเคราะห์ปรับใหม่ และเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบผลความเหมาะสมเสนอผู้ทรงคุณวุฒิซ้ำท่านเดิมเพื่อประเมินความเหมาะสม ครั้งที่ 2

ขั้นตอนที่ 3 การปรับและจัดทำคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทย ฉบับสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยนำผลการดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 มาศึกษารายละเอียดความสมบูรณ์ ตรวจสอบความเรียบร้อย จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ เป็นครั้งสุดท้าย

ผลการวิจัย

ผลการสังเคราะห์กิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของต่างประเทศ พบว่า โดยรวมแบ่งเป็น 9 คลังกิจกรรม ได้แก่ 1) จัดให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา 3) พัฒนาหลักสูตรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา 4) การบริหารจัดการหลักสูตรการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น 5) ประสานจัดตั้งหน่วยงานภายในเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตร 6) ประสานหน่วยงานภายนอกเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตร 7) จัดทำให้มีคู่มือพ่อแม่ผู้ปกครองและนักเรียน ใช้เป็นกลไกสำคัญของการบริหารจัดการหลักสูตร 8) กำหนดบทบาทของ Stakeholder ร่วมส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษา และ 9) กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการหลักสูตรสู่ความสำเร็จ นำมาสังเคราะห์แบ่งคลังกิจกรรมใหม่ สอดคล้องกับบริบทประเทศไทย ตามราชกิจจานุเบกษา การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2560 เป็น 6 คลังกิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมงานส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้ และการบริหารจัดการหลักสูตร 2) กิจกรรมงานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ 3) กิจกรรมงานพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนด้านทรัพยากรการเรียนรู้ 4) กิจกรรมงานส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาบุคลากรครู 5) กิจกรรม งานส่งเสริม สนับสนุนความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน และ 6) กิจกรรมการปฏิรูปองค์กรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมทั้ง 6 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 75.00 สำหรับกิจกรรมที่ 6 กิจกรรมงานการปฏิรูปองค์กรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า “ไม่เห็นด้วยและคิดเห็นว่าเป็นไปไม่ได้” เกินกึ่งหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 58.33 โดยให้เหตุผลที่เป็นข้อเสนอแนะสนับสนุน ได้แก่ ปัจจุบันมีศึกษานิเทศก์ประจำอยู่แล้ว บทบาทหน้าที่จะได้ไม่เกิดความซ้ำซ้อน ควรให้ศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นช่องว่างนี้ให้เข้มแข็ง โดยทำการปรับแก้ไขแล้วนำกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรอบที่สอง พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรอง และไม่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จึงนำเสนอเป็นคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

ผลการพัฒนาคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาฉบับสมบูรณ์ที่มีความสอดคล้องกับบริบทประเทศไทย พบว่า ได้จำนวนทั้งสิ้น 6 คลังกิจกรรม 58 กิจกรรมย่อย ประกอบด้วย 1) ด้านงานส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการบริหารจัดการหลักสูตร จำนวน 12 กิจกรรม 2) ด้านงานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 กิจกรรม 3) ด้านงานพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนด้านทรัพยากรการเรียนรู้ จำนวน 9 กิจกรรม 4) ด้านงานส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรครู จำนวน 10 กิจกรรม 5) ด้านงานส่งเสริมสนับสนุนความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน จำนวน 10 กิจกรรม และ 6) ด้านการปฏิรูปองค์กรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 9 กิจกรรม

อภิปรายผล

การพัฒนาคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉบับสมบูรณ์ที่มีความสอดคล้องกับบริบทประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 6 คลังกิจกรรม 58 กิจกรรมย่อย ซึ่งได้จากการค้นพบข้อมูลที่โดดเด่นเกี่ยวกับกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามหลักการ

ของ Nichols (1971, p. 1) Saylor and Galen (1981, pp. 1-2) และ Oliver (2002, p. 1-3) คือกิจกรรมต่าง ๆ มีการดำเนินการเป็นแบบอย่างที่ดีชัดเจนจากประเทศสหรัฐอเมริกา จากกระทรวงศึกษาธิการและจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุสานศึกษาในระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับ Harris and Carr (1996, p.1; 2001, p.171) Marzano, Marzano, Pickering, and Pollock (2001, pp. 1-19) และนาตยา ปิลันธนาพันธ์ (Pilanthanond, 2002, pp. 15-17) ที่อธิบายว่า การกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งออกแบกิจกรรมการเรียนการสอนใด ๆ ให้ยึดมาตรฐาน 2 อย่าง เป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่ที่เป็นไปตามบริบทของท้องถิ่น นั้นแสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการหลักสูตรอิงมาตรฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับรุ่งนภา นุตราวังศ์ (Nutrawong, 2009, pp. 57-61) ซึ่งเห็นถึงการจัดการศึกษาที่ยึดมาตรฐานเป็นเป้าหมายให้ความสำคัญกับกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คาดหวังการเรียนการสอน การออกแบบกิจกรรมต่างๆ ต้องสอดคล้องกับการตอบสนองมาตรฐานชาติ และมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งสิ้น ดังที่พิชชภา อ่างสุวรรณ และธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (Angsuwan & Thammattassananon, 2018, p. 211) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยพบว่า มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ แสดงให้เห็นว่าสามารถนำแนวทางไปใช้เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศึกษและเกิดคุณค่าสูงสุดต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 การนำคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้กับกลุ่มงานตามโครงสร้างของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยการกำกับ ติดตาม บทบาทหน้าที่ เพื่อให้เกิดความตระหนักบนหลักการการบริหารจัดการหลักสูตรแบบอิงมาตรฐาน ที่ใช้หลักการกระจายอำนาจบริหารจัดการศึกษา นำนโยบายสู่การปฏิบัติที่เน้นมาตรฐานของการจัดการศึกษาของชาติ และให้ความสำคัญกับการกำหนดมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นเป้าหมาย เห็นความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมวางแผน ร่วมพัฒนา สร้างความตระหนัก รับรู้ มีวิสัยทัศน์เดียวกันคือ มีมาตรฐานเป็นเป้าหมายเพื่อการพัฒนาประชากรวัยเรียนสู่ชุมชนและสังคม จึงจะทำให้การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพและเกิดความร่วมมือสูงสุด

1.2 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยตรวจสอบการจัดการศึกษา มีความสำคัญยิ่งที่จะนำคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยไปใช้ ถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการประสานให้ Stakeholder มามีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน ร่วมบริหารคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุเป้าหมาย ตามหลักการจัดการศึกษาอิงมาตรฐานสู่สถานศึกษา การนำไปใช้จึงมุ่งเน้นเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ทำการวิจัยต่อเนื่องโดยการทดลองนำคลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยครั้งนี้ไปใช้ ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกภูมิภาคของประเทศ แล้วถอดบทเรียน สะท้อนผลคุณภาพด้านศึกษา เปรียบเทียบคุณภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่ใช้คลังกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่เหมาะสมกับบริบทประเทศไทยที่นำเสนอครั้งนี้ กับการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการกิจกรรมในปัจจุบัน

2.2 การศึกษาวิจัยกลุ่มประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากการนำแนวการจัดการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ไปจัดการศึกษา รวมถึงประเทศที่มีชื่อเสียงด้านคุณภาพการศึกษาระดับโลก โดยทำการศึกษาเชิงลึกเจาะประเด็นกิจกรรมการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมโปรแกรมพิเศษต่าง ๆ กิจกรรม ยุทธศาสตร์สร้างความสำเร็จ ฯลฯ ตามบทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- Angsuwan, P., & Thammatassananon, T. (2018). DEVELOPING A GUIDELINE OF LEARNING ORGANIZATION OF SMALL SCHOOL THE BASIC EDUCATION IN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 27. *NRRU Community Research Journal*, 12(3), 211-221. (In Thai).
- Carr, J. F., & Harris, D. E. (2001). *Succeeding with standard: linking curriculum, assessment, and action planning*. ASCD.
- Chiangkun, W. (2016). *Thai Education conditions 2014/2015 "To reform Thai education: How to catch up with the world in the 21st century?."* Bangkok : Office of the Higher Education Commission. (In Thai).
- England Department for Education. (2017). *England education*. Retrieved September 20, 2017, from <http://www.education.gov.uk/>
- Hanson, G. H. (1996). Economic integration, intraindustry trade, and frontier regions. *European economic review*, 40(3-5), 941-949.
- Harris, D. E., & Carr, J. F. (1996). *How to use standards in the classroom*. ASCD.
- Lofland, J. Lyn. H. Lofland. (1984). *Analysis social settings : A Guide to Qualitative Observation and Analysis*, Belmont. Cai.: Wadsworth Publishing Company.
- Marzano, R. J., Pickering, D., & Pollock, J. E. (2001). *Classroom instruction that work: Research-based strategies for increasing student achievement*. Ascd.
- Ministry of Education New Zealand. (2017). *Decentralization in New Zealand*. Retrieved October 10, 2017, from https://www.edweek.org/ew/articles/2011/11/01/kappan_levin.html
- Ministry of Education. (2010). Administrative regulations act, ministry of education. *Government Gazette*. Volume 127, Page 4, Part 45, July 22, 2010. (In Thai).

- _____. (2017). The ministerial regulation stipulates the rules for the division of government within the educational service area office 2003. *Government Gazette*. (In Thai).
- Nichols, M. (1971). Community resources for school. *Encyclopedia of Education*, 2, 341-347.
- Nutrawong, R. (2009). Standardized curriculum...Development to quality. *Academic Journal*, 12(4), 57-61.
- Office of Academic Affairs and Educational Standards. (2011). *Educational institution curriculum framework according to the core curriculum for basic education*. Bangkok : Printing House of Agricultural Cooperative of Thailand. (In Thai).
- Oliver, R. E. (2002). *Creating effective instruction materials for the World Wide Web*. Retrieved July 18, 2020, from <http://thenode.org/guides/blended/blended.pdf>
- Pilanthanonond, N., Chongchaikit, M., & Neelakup, S. (1999). *Education according to standards: Concepts into action*. Bangkok : Pim Mac. (In Thai)
- Pilanthanonond, N. (2002). *From standards to class*. Bangkok : Thai Wattana Panich; (In Thai).
- Rondinelli, D. A., & Nellis, J. R. (1986). Assessing decentralization policies in developing countries: The case for cautious optimism 1. *Development Policy Review*, 4(1), 3-23.
- Samkosek, W., & Others. (2010). *Proposing educational system options suitable for Thai people's health*. Bangkok : Printing. (In Thai).
- Saylor, J. G., & Galen, J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning*. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Sirirangsri, P. A. (2011). *Mechanism for promoting decentralization of educational administration to educational service areas. And educational institutions, Office of Management and Efficiency Policy*. Research Report. Bangkok : University Dharma business. (In Thai).
- Swanson, C. B., & Stevenson, D. L. (2002). Standards-based reform in practice: Evidence on state policy and classroom instruction from the NAEP state assessments. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 24(1), 1-27.
- Texas Education Agency. (2017). *Texas education*. Retrieved September 22, 2017, from <http://tea.state.tx.us/index.aspx>.
- The Basic Education Commission Office. (2007). *The guidelines for decentralization of educational administration and administration to the educational service area committee and educational institutions according to the Ministerial Regulations specify rules and methods for decentralization of educational administration 2007*. Bangkok : Printing House of Agricultural Cooperative Assembly of Thailand. (In Thai).
- The Secretariat of the Council of Education. (2009). *The research summary report evaluating the administrative reform: decentralization and strength of education areas*. Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. (In Thai).

- _____. (2011). *Revised national education plan (2009-2016)*, Ministry of Education. Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. (In Thai).
- _____. (2012). *Research and development report on the form of mechanism for promoting decentralization of educational administration to educational area And educational institutions*. Bangkok : Sweet chili graphic. (In Thai).

ผู้เขียนบทความ

นายองอาจ วิชัยสุชาติ

นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
เลขที่ 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 30000
E-mail: father_lek1@hotmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิรินาถ จงกลกลาง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

รองศาสตราจารย์ ดร. นาทยา ปิณฑนานนท์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์